

TREPERAVA PRIČA

Interaktivna digitalna svetlosna instalacija

Doktorski umetnički projekat Jelene Nikolić, raden pod mentorstvom
prof. dr um. Aleksandre Jovanić, docenta.

SREĆA

Ona koju svi stvaramo. Iskričavost, treperavost trenutka, pračarolija. Bela boja.

Oponašajući roj svitaca u noći, svetlosna animacija govori o sreći na koju svi utičemo, koju prenosimo i koja se nalazi svuda oko nas ali je treba prepoznati. Nekada se čini da, poput fatamorgane, svetluca na horizontu kao privlačan predmet ali stalno izmiče. Opisivana kao čista i savršena sadašnjost, oko puno sjaja, uho puno muzike. Evolucija čoveka nije podesila za postizanje sreće već samo za tražnje za njom.

TREPERAVA PRIČA

TREPERAVA PRIČA

Tokom istorije, sreća se izjednačavala sa najvažnijim ljudskim ciljem, idealnim stanjem. Za Stare Rimljane, sreća se nije mogla kontrolisati, ona je bila u rukama bogova, kontrolisana zvezdama. Antički Grci su je nazivali *eudomonia*, bila je cilj klasične filozofije i mogla se zaraditi vrlinama, što je bio početak moderne misli o sreći.

Osečam zvuk te reči. Smatram da ta reč ima, uprkos tome što je kratka, nešto čudnovato teško i puno, nešto što podseća na zlato kojem je, osim obilja i propisane težine, takode svojstven sjaj... Bila je to reč za smeh i plakanje, reč puna pračarolije i osećajnosti; ukoliko se želi pravilno osećati, potrebno je staviti samo sivu, površnu, umornu niklovanu ili bakarnu reč pored te zlatne, nešto činjenica ili iskorišćenog, i tada bi sve bilo jasno.

Herman Hese (*Herman Hesse*)

TREPERAVA PRIČA

Bela boja, poput sreće, predstavlja suštinu i čistotu, svetlost, prisutnost svih boja. U arhitekturi, boja koja se konstantno transformiše svetlom i dozvoljava najčistiju ekspresiju forme, materijala, transparentnosti. Kandinski (*Василий Васильевич Кандинский*) je opisuje kao tišinu punu mogućnosti.

ТРЕПЕЊАВА ПРИЧА

BES

Klupko koje se zamotava i raste, teži. Crvena boja.

Priča o besu, koji je oduvek bio misteriozno negativno osećanje. U antici, bes se smatrao vrstom kratkotrajnog ludila. Razlika u temperamentu ljudi pripisivala se različitoj kombinaciji tečnosti ili humora, koje svaki čovek sadrži. Seneka (*Lucius Annaeus Seneca*) je tvrdio da su ljudi sa crvenom kosom i crvenim licem burnog temperamenta jer poseduju veliku količinu vruće i suve supstance (*koler*).

TREPERIVA PRIČA

Crvena boja, najstarija od svih hromatskih boja, povezivana je sa krvlju, strašću, vatrom, opasnošću, predstavlja boju ekstrema. Reč se javlja još iz vremena pre gradnje piramida i potiče od sanskriptske reči *rudhira*, u prevodu crveno ili krv. U alhemiji boja nad bojama, vermillion crvena dugo je smatrana preliminarnom fazom *filozofskog kamena*, magične supstance koja pretvara jeftine metale u zlato. Kroz istoriju ova boja je imala negativnu konotaciju sa besom, osvetom. Inspiriše najdublja ljudska osećanja.

TREPERAVA TRIČA

TUGA

Hladan vetar prolazi kroz telo i ostavlja pustoš, tišinu. Crna, zelena boja.

Svetlosna animacija priča o tugi, koja predstavlja deo ljudskog iskustva oko čije definicije je postojalo vekovno neslaganje. Lekari antičke Grčke smatrali su da je njen uzrok unutrašnji, tačnije da zavisi od koncentracije crne tečnosti u telu, *melaina kole*, humora za koji se verovalo da uzrokuje tugu. Melanholija je smatrana neophodnom za sticanje mudrosti, a danas se veruje da je njena primarna uloga u praistoriji bila očvršćavanje društvenih veza i dobijanje podrške. To je bilo osećanje koje je zblizavalo ljude i stvaralo zajednice, koje su bile neophodne za opstanak.

TREPERAVA PRICA

Crna boja je, po Kandinskom (*Василий Васильевич Кандинский*), potpuna, mrtva tišina, odsustvo svih boja. Kod Starih Grka boja podzemnog sveta, kod Starih Rimljana boja žalosti, dobijana iz gorelih grana vinove loze i ostataka zgnječenog grožđa. Nečista boja hrišćanstva, boja mraka, vekovima povezivana sa smrću, zlom, vešticama, grehom, stvara osećaj praznine, žalosti, tuge. Rembrant (*Rembrandt Harmenszoon van Rijn*) je njom izražavao najteža ljudska osećanja.

Zelena boja, iako u prevodu označava rast (teutonski koren'gró'), asocira i na otrov, zmajevе, čudovišta, đavole. Stari Grci je gotovo nisu primećivali dok su je u Rimu dobijali potapanjem bakra u fermentisano vino. Kandinski (*Василий Васильевич Кандинский*) ovu boju upoređuje po pasivnosti sa *kravom koja samo preživa / svet posmatra svojim glupim / tupim očima*. Pigment zelene, jedan je od najsmrtonosnijih pigmenta ikada korišćenih u 19. veku, jer je sadržao arsenik i bakar, zbog čega je ona smatrana opasnom, čak i prokletom bojom. Otrovnu boju povezujem sa tugom, koja je otrov u telu.

TRIPENAVA TRICA

ČEZŇIA

Privlačenje. Zlatno-žuta boja.

Priču o čežnji, privlačenju vizualizuje simbolična priča o leptiru, kao simbolu duše, besmrtnosti i konstantnog menjanja, koji se uvek kreće u pravcu sunca. Svetlost ga privlači i okreće poput želje, ambicije, svetlost, koja mu može spržiti krila i uništiti ga.

TREPERAVA PRIČA

Odnos Starih Grka prema želji naglašen je u kočijama Platonovog (Πλάτων) Fedrusa (*Phaedrus*), čija je duša vođena dvema konjima, tamnim konjem strasti i belim konjem razuma. Latinska reč za želeti *desidero* potiče od složenice *de-* + *sidus*, u prevodu od zvezda, sazvežđa, kod Starih Rimljana želja je bila povezana sa astrološkim nadama. Dekart (*René Descartes*) ju je opisivao kao uznemirivač duše. Ona nas motiviše, pokreće, mi je želimo jer su naši najuspešniji preci želeti upravo to.

TREPERAVA PRIČA

Na kraju krajeva, mi ne želimo ništa drugo nego da želimo da želimo.

Fridrih Niče (*Friedrich Wilhelm Nietzsche*)

Ko će vetar ludi zauzdati ? Ko l' pučini zabraniti kipjeti ? Ko l' granicu želji naznačiti ?

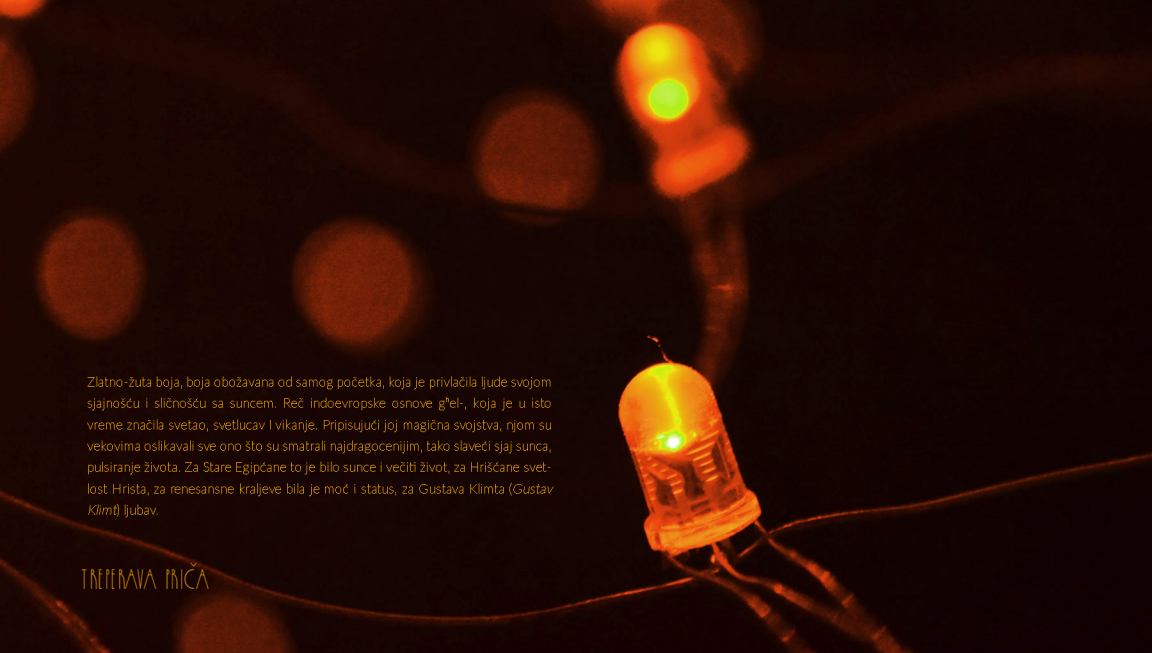
Petar Petrović Njegoš

Čovek je od glave do pete stvoren od svojih želja.

Indijska poslovice

TRETEMVA RIČA

Zlatno-žuta boja, boja obožavana od samog početka, koja je privlačila ljude svojom sjajnošću i sličnošću sa suncem. Reč indoevropske osnove g^hel-, koja je u isto vreme značila svetao, svetlucav i vikanje. Pripisujući joj magična svojstva, njom su vekovima oslikavali sve ono što su smatrali najdragocenijim, tako slaveći sjaj sunca, pulsiranje života. Za Stare Egipćane to je bilo sunce i večiti život, za Hrišćane svetlost Hrista, za renesansne kraljeve bila je moć i status, za Gustava Klimta (*Gustav Klimt*) ljubav.

TREPERAVA PRIČA

ZALJUBLJENOST

Iščekivanje, slatka neizvesnost, svjetlucava igra. Purpurna boja.

Priča o zaljubljenosti, jednoj od najsloženijih osećanja, koje pruža najintenzivniji osećaj bliskosti. Indoevropski koren reči nalazi se u osnovi latinske reči *lubet*, u prevodi označava nešto prijatno, zadovoljavajuće. Antički Grci smatrali su ljubav bolešću, jednim poludelim prijateljstvom, u čemu nema ničeg razumnog. Po Jungu (*Karl Gustav Jung*) svaka osoba u sebi ima određenu predstavu osobe, koju stvara tokom detinjstva, a koju pri prvom susretu doživljava magijski i zaljubljuje se u nju gotovo trenutno.

TREPERAVA PRIČA

A glowing blue firefly is shown in profile, facing right. Its body is a bright, translucent blue, and its wings are dark with some lighter patterns. The firefly is positioned in the lower-left quadrant of the image. The background is a deep, dark blue, almost black, with several out-of-focus, glowing blue circles of varying sizes scattered across it, creating a bokeh effect. The overall mood is serene and contemplative.

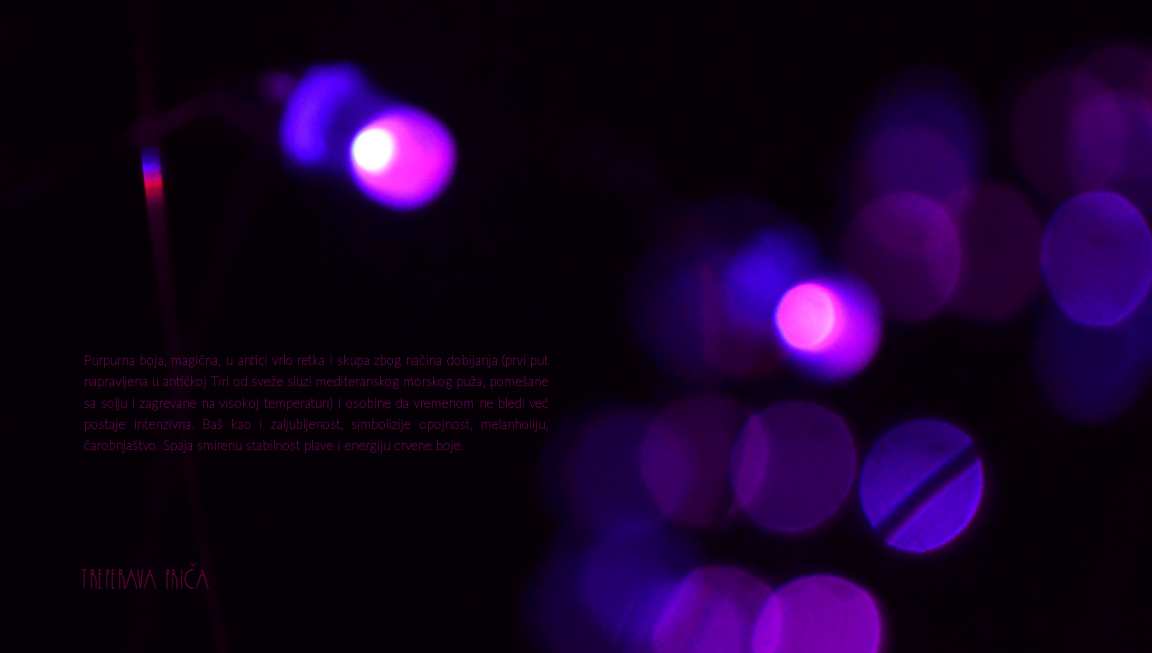
Ljubav je najveći izvor snage za iluziju, i najdublji dokaz moći za akciju. Potreba da se iziđe iz sebe u nešto šire i veće i opštije...

Jovan Dučić

Kada pokušamo da je kontrolišemo, ona nas uništi. Kada pokušamo da je zarobimo, ona zapravo zarobi nas. Ako li pokušamo da je razumemo, ona nas potpuno zbuni i ostavi nas izgubljenim.

Paulo Coelho (*Paulo Coelho*)

TREPERIVA MIČA

Purpurna boja, magična, u antici vrlo retka i skupa zbog načina dobijanja (prvi put napravljena u antičkoj Tiri od sveže sluzi mediteranskog morskog puža, pomešane sa solju i zagrevane na visokoj temperaturi) i osobine da vremenom ne blede već postaje intenzivna. Baš kao i zaljubljenost, simbolizije opojnost, melanholiju, čarobnjaštvo. Spaja smirenu stabilnost plave i energiju crvene boje.

TREPERIVA MIČA

STRAH

Hladnoća. Osećam se krhko, poput tanane grane. Plava boja.

Priča o strahu, čije je indoevropska osnova reči *per označavala pokušaj, istraživanje, rizik. Starogrčki filozofi su isključivo razmišljali o strahu, smatrajući da krv besnog čoveka isijava daleko od srca i uzrokuje ljuto ponašanje i misli a strah, potpuno suprotno, činio da se krv vraća u srce, čineći telo hladnim, što je vodilo do mnogih fizičkih simptoma (drhtanje, znojenje).

TREPERAVA PRIČA

I nije to sklonost već slabost, koja baca ljude – nenaoružane razlogom protiv čudljive sudbine – u te beskonačne patnje i strahove, te oni čak ni žuđena posedovanja ne uživaju – mogućnost budućeg gubitka im nanosi stalnu muku, trpnju i potištenost.

Plutarh (*Plou̇tarkhos*)

Čovek je smrtna sa svojim strahovima, besmrtna sa svojim željama.

Pitagora (*Πυθαγόρας*)

Ne predajte se strahovima.
Ako to učinite, izgubićete vezu sa svojim srcem.
Paulo Coelho (*Paulo Coelho*)

TREPERAVA PRIČA

A string of glowing blue LED lights is shown against a dark background. The lights are arranged in a slightly curved line, with some lights in the foreground being more prominent and others fading into the background. The overall mood is mysterious and ethereal.

Plava boja, najdublja, najhladnija i najčistija od svih, pored bele, kreće se ka beskraj, nepoznatom. Povezana sa tajanstvenošću, pasivnošću, melanholijom. U početku potpuno neprimetna, neuhvatljiva do XII veka. Ne postoji u pećinskim crtežima, za Stare Grke bila je tamna, za Stare Rimljane ružna boja varvara. Čak i u srednjem veku ljudima je bila dostupna samo kao bleđa i zamučena boja. Od srednjeg veka, otkrićem skupocenog pigmenta koji je delovao kao delić neba, dobijenog iz poludragog kamena sa istoka, ona postaje najegzotičnija i najmisterioznija od svih. Nekada smatrana toplom, sada ledena boja.

TREPERAVA PRIČA

